

PADOMES IETEIKUMS

(2013. gada 9. jūlijs)

par Maltas 2013. gada valsts reformu programmu un ar ko sniedz Padomes atzinumu par Maltas stabilitātes programmu 2012.–2016. gadam

(2013/C 217/15)

EIROPAS SAVIENĪBAS PADOME,

ņemot vērā Līgumu par Eiropas Savienības darbību un jo īpaši tā 121. panta 2. punktu un 148. panta 4. punktu,

ņemot vērā Padomes Regulu (EK) Nr. 1466/97 (1997. gada 7. jūlijs) par budžeta stāvokļa uzraudzības un ekonomikas politikas uzraudzības un koordinācijas stiprināšanu⁽¹⁾ un jo īpaši tās 5. panta 2. punktu,

ņemot vērā Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) Nr. 1176/2011 (2011. gada 16. novembris) par to, kā novērst un koriģēt makroekonomisko nelīdzsvarotību⁽²⁾, un jo īpaši tās 6. panta 1. punktu,

ņemot vērā Eiropas Komisijas ieteikumu,

ņemot vērā Eiropadomes secinājumus,

ņemot vērā Nodarbinātības komitejas atzinumu,

ņemot vērā Ekonomikas un finanšu komitejas atzinumu,

ņemot vērā Sociālās aizsardzības komitejas atzinumu,

ņemot vērā Ekonomikas politikas komitejas atzinumu,

tā kā:

(1) Eiropadome 2010. gada 26. martā piekrita Komisijas priekšlikumam uzsākt jaunu nodarbinātības un izaugsmes stratēģiju – “Eiropa 2020” –, kam pamatā būtu ciešāka ekonomikas politikas koordinācija, pievēršot uzmanību galvenajām jomām, kurās jārikojas, lai palielinātu Eiropas ilgtspējīgas izaugsmes potenciālu un konkurētspēju.

(2) Padome 2010. gada 13. jūlijā pieņēma ieteikumu par dalībvalstu un Savienības vispārējām ekonomikas politikas pamatnostādņēm (2010.–2014. g.) un 2010. gada 21. oktobrī – lēmumu par dalībvalstu nodarbinātības politikas pamatnostādņēm⁽³⁾, kas kopā veido “integritātes pamatnostādnes”. Dalībvalstis tika aicinātas ņemt vērā šīs integritātes pamatnostādnes savā ekonomikas un nodarbinātības politikā.

(3) Dalībvalstu valsts vai valdības vadītāji 2012. gada 29. jūnijā pieņēma lēmumu par Izaugsmes un nodarbinātības pakto, kas ir saskaņots pamats rīcībai valstu, ES un eurozonas līmenī, izmantojot visas iespējamās sviras, instrumentus un politiku. Viņi pieņēma lēmumu par rīcību, kas jāveic dalībvalstu līmenī, jo īpaši paužot ciešu apņemšanos sasniegt stratēģijas “Eiropa 2020” mērķus un īstenot konkrētām valstīm adresētos ieteikumus.

(4) Padome 2012. gada 10. jūlijā pieņēma ieteikumu⁽⁴⁾ par Maltas valsts reformu programmu 2012. gadam un sniedza atzinumu par Maltas stabilitātes programmu 2012.–2015. gadam.

(5) Komisija 2012. gada 28. novembrī pieņēma Gada izaugsmes pētījumu, tādējādi uzsākot ekonomikas politikas koordinēšanas 2013. gada Eiropas pusgadu. Komisija, pamatojoties uz Regulu (ES) Nr. 1176/2011, 2012. gada 28. novembrī pieņēma Brīdinājuma mehānisma ziņojumu, kurā Malta tika norādīta kā viena no dalībvalstīm, par kurām tiks izstrādāts padziļināts pārskats.

(6) Eiropas Parlaments ir bijis pienācīgi iesaistīts Eiropas pusgada norisēs saskaņā ar Regulu (EK) Nr. 1466/97, un 2013. gada 7. februārī tas pieņēma rezolūciju par nodarbinātību un sociālajiem aspektiem 2013. gada Gada izaugsmes pētījumā un rezolūciju par ieguldījumu 2013. gada Gada izaugsmes pētījumā.

(7) Eiropadome 2013. gada 14. martā apstiprināja prioritātes, lai nodrošinātu finanšu stabilitāti, fiskālo konsolidāciju un rīcību izaugsmes sekmēšanai. Tā uzsvēra, ka jāpanāk diferencēta, izaugsmei labvēlīga fiskālā konsolidācija, jāatjauno parastie kredītēšanas nosacījumi, jāveicina izaugsme un konkurētspēja, jārisina bezdarba problēma un krīzes sociālās sekas un jāmodernizē valsts pārvalde.

(8) Komisija 2013. gada 10. aprīlī publicēja padziļinātā pārskata rezultātus par Maltu saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 1176/2011 5. pantu. Komisijas veiktā analīze liek tai secināt, ka Malta saskaras ar makroekonomisko nelīdzsvarotību, kurai būtu nepieciešama uzraudzība un politikas rīcība. Jo īpaši norises banku nozarē un nekustamā īpašuma tirgū attaisno rūpīgu uzraudzīšanu. Politikas uzmanību nepieciešams pievērst publisko finanšu ilgtermiņa stabilitātei.

(9) Malta 2013. gada 30. aprīlī iesniedza savu valsts reformu programmu 2013. gadam un savu stabilitātes

⁽¹⁾ OV L 209, 2.8.1997., 1. lpp.

⁽²⁾ OV L 306, 23.11.2011., 25. lpp.

⁽³⁾ Saglabāts 2013. gadam ar Padomes Lēmumu 2013/208/ES (2013. gada 22. aprīlis) par dalībvalstu nodarbinātības politikas pamatnostādņēm (OV L 118, 30.4.2013., 21. lpp.)

⁽⁴⁾ OV C 219, 24.7.2012., 61. lpp.

programmu laikposmam no 2012. līdz 2016. gadam. Abas programmas izvērtētas vienlaikus, lai ņemtu vērā to savstarpējo saistību.

- (10) Pamatojoties uz stabilitātes programmas izvērtējumu, ievērojot Regulu (EK) Nr. 1466/97, Padome uzskata, ka makroekonomiskais scenārijs, kas ir pamatā programmā iekļautajām budžeta prognozēm, ir ticams. Padome 2012. gada 4. decembrī atcēla lēmumu par pārmērīga deficīta pastāvēšanu Maltā ⁽¹⁾, ņemot vērā tā novēršanu 2011. gadā, kura, balstoties uz Komisijas dienestu 2012. gada rudens prognozi, šķita noturīga. Tomēr 2012. gadā Maltas vispārējās valdības budžeta deficīts sasniedza 3,3 % no IKP, atkal virs atsauces vērtības 3 % no IKP. Stabilitātes programmā izklāstītās budžeta stratēģijas mērķis ir pakāpeniski samazināt deficītu, kas 2012. gadā ir 3,3 % no IKP, līdz 0,8 % no IKP 2016. gadā – tas nozīmē pakāpenisku virzību uz vidējā termiņa mērķa (VTM) sasniegšanu. Stabilitātes programmā ir apstiprināts vidējā termiņa mērķis panākt līdzsvarotu stāvokli strukturālā ziņā, kas ir vērienīgāks par Stabilitātes un izaugsmes pakta prasībām, taču tā sasniegšana stabilitātes programmas periodā nav plānota. Stabilitātes programmā 2013. gada deficīta mērķis ir balstīts uz nodokļu ieņēmumu relatīvi strauju izaugsmi, ko pamatā esošais makroekonomiskais scenārijs, šķiet, pilnībā neizskaidro. Turklāt to pietiekami neatbalsta ar detalizētiem pasākumiem, arī turpmākajos gados. Rezultātā izmaiņas plānotajā (pārrekinātajā) strukturālajā bilancē ir krietni lielākas nekā Komisijas dienestu prognozētās. Saskaņā ar minēto prognozi, strukturālā bilance 2013. gadā uzlabojas tikai par ¼ procentu punkta no IKP un tikai margināli 2014. gadā, pieņemot, ka politika nemainīsies.

Tiek prognozēts, ka vispārējās valdības parāds saglabāsies virs robežvērtības 60 % no IKP visā stabilitātes programmas periodā. Valsts iestādes prognozē, ka parāds 2014. gadā pieaugs līdz 74,2 % no IKP un pēc tam sāks samazināties, 2016. gadā sasniedzot 70 % no IKP. Komisijas dienestu 2013. gada pavasara prognozē tiek prognozēts, ka parāda attiecība pret IKP pieaugs nedaudz straujāk – līdz 74,9 % no IKP 2014. gadā, jo ir gaidāms, ka primārais deficīts turpinās palielināties. Ņemot vērā pārmērīgā deficīta novēršanu 2011. gadā, Malta pašlaik ir trīs gadu ilgā pārejas laikā attiecībā uz parāda samazināšanas robežvērtības piemērošanu, sākot no 2012. gada. Malta neguva pietiekamus panākumus virzībā uz parāda kritērija pilnīgu ievērošanu 2012. gadā, un netiek prognozēts, ka tā to veiks 2013.–2014. gadā. Lai gan Maltas fiskālā sistēma ir samērā elastīga, tās nesaistošais raksturs un fiskālās plānošanas īsais termiņš neveicina stabiliu fiskālo stāvokli. Direktīva 2011/85/ES ⁽²⁾ par prasībām dalībvalstu budžeta strukturām vēl nav transponēta, un

budžeta strukturālās sabalansētības noteikums, kas paredzēts Līgumā par stabilitāti, koordināciju un pārvaldību, kurš parakstīts 2012. gada 2. martā Briselē, vēl nav ieviests valsts tiesību aktos. Stabilitātes programmā ir noteikts valdības nolūks izveidot fiskālo jautājumu padomi, taču nav izklāstīti konkrēti plāni.

- (11) Nodokļu iekasēšana un izvairīšanās no nodokļiem rada problēmas publisko finanšu kvalitātei. Iestādes ir ieviešas vairākus pasākumus, un papildu pasākumi ir sagatavošanas posmā, taču īstenošana ir rūpīgi jāuzrauga, jo konkrēti rezultāti vēl nav realizējušies. Attiecībā uz uzņēmumiem nodokļu sistēmā vēl joprojām pastāv ļoti būtiski stimuli aizņemties. Malta 2012. gadā izcēlās kā valsts, kurā piemērojamo nodokļu ziņā bija otrā lielākā atšķirība starp jaunu ieguldījumu finansēšanu no aizņēmumiem un no pašu kapitāla. Šie stimuli parādu veidošanai var radīt situāciju, kurā uzņēmumu aizņemto līdzekļu īpatsvars ir pārlieku liels un kapitāla sadalījums ir neefektīvs. Malta ir viena no nedaudzajām dalībvalstīm, kurās nepastāv noteikumi parāda veidošanas tendences novēršanai.
- (12) Malta vēl joprojām saskaras ar problēmām attiecībā uz tās publisko finanšu ilgtspēju, ņemot vērā sabiedrības novecošanas ietekmi uz budžetu, kura saskaņā ar prognozēm būtiski pārsniegs ES vidējo rādītāju. Pensiju izdevumu pieaugums veido vairāk nekā pusi no kopējiem prognozētajiem ar novecošanu saistītajiem izdevumiem, savukārt salīdzinājumā ar citām dalībvalstīm likumā noteiktais pensijas vecums ir neliels, un tā palielināšana, kas noteikta ar 2006. gada reformu, ir lēna. Ir nepieciešamas turpmākas reformas, lai nodrošinātu ilgtspēju, vienlaikus nodrošinot piemērotību un pievēršoties starppaaudžu taisnīguma jautājumiem. Lai gan ir notikušas sarunas ar sociālajiem partneriem, netika izvirzīti konkrēti priekšlikumi turpmākai pensiju reformai. Vecāka gadagājuma darba ņēmēju nodarbinātības līmenis ir zems, un aktīvu vecumdienu visaptverošu stratēģiju vēl joprojām ir nepieciešams finalizēt. Ierobežota primārās aprūpes sniegšana kombinācijā ar prognozēto sabiedrības novecošanu var ilgtermiņā izraisīt lielus veselības aprūpes izdevumus. Administratīvās spējas publiskā iepirkuma jomā ir vājas, kas rada sarežģītas un laikietilpīgas procedūras.
- (13) Pasākumi, kas tiek veikti, lai samazinātu mācību priekšlaicīgu pārtraukšanu, to skaitā nesenā sagatavošanas procesa uzsākšana, kura rezultātā tiks izveidota stratēģija attiecībā uz mācību priekšlaicīgu pārtraukšanu, ir atzinīgi vērtējami, arī ņemot vērā nepieciešamību samazināt prasmju piedāvājuma un pieprasījuma neatbilstību. Veikto politikas pasākumu efektivitāte būs atkarīga no pareizas un savlaicīgas īstenošanas, kas būs rūpīgi jāuzrauga. Tomēr nepietiekamā saikne starp izglītību un apmācību no vienas puses un darba tirgus vajadzībām no otras puses ir būtiska problēma. Ir gaidāms, ka

⁽¹⁾ Padomes Lēmums 2012/778/ES (2012. gada 4. decembris) (OV L 342, 14.12.2012., 43. lpp.).

⁽²⁾ Padomes Direktīva 2011/85/ES (2011. gada 8. novembris) par prasībām dalībvalstu budžeta strukturām (OV L 306, 23.11.2011., 41. lpp.).

plānotā vienotās prakšu shēmas izveide, kura attiektos uz vairāk kvalifikācijas līmeņiem, palīdzēs nodrošināt darbaspēku, kas atbilst darba tirgus vajadzībām.

- (14) Malta ir spējusi arī būtiskus soļus, lai uzlabotu sieviešu līdzdalību darba tirgū; šie pasākumi ir lielākoties vērsti uz darba un ģimenes dzīves apvienošanas atvieglošanu. Tāpat, gūstot labumu no labvēlīga kohortas efekta, sieviešu nodarbinātības līmenis turpina palielināties. Tomēr pastāv iespējas veikt uzlabojumus – sieviešu nodarbinātības līmenis vēl joprojām ir zems, bērna piedzimšana atstāj būtisku ietekmi uz sieviešu līdzdalību darba tirgū un nodarbinātības līmeņu atšķirība starp dzimumiem ir vislielākā Savienībā. Elastīgas nodarbinātības kārtības veicināšanas pastiprināšana un izmaksu ziņā pieejamu bērnu aprūpes iestāžu un pēcskolas iestāžu pieejamības nodrošināšanas pieaugums plašākai sabiedrības daļai var palīdzēt palielināt sieviešu nodarbinātības līmeni.
- (15) Maltas dzīves dārdzības pielāgošanas mehānismam piemīt īpašas iezīmes, kuras, šķiet, mazina tā negatīvo ietekmi uz darba tirgus sniegumu kopumā un algu pielāgošanu: ar mehānismu tiek piešķirts palielinājums, balstoties uz fiksētu maksājumu, kas tādējādi tikai daļēji kompensē algu inflāciju virs "atsauces" pamatalgas, pastāv mikroliemeņa un makroliemeņa atkāpes klauzulas un vienošanās par algām ir pilnībā decentralizētas. Tomēr ļoti nelabvēlīgos ekonomikas cikla posmos sistēma vēl joprojām rada potenciālas problēmas reālo algu elastībai, tādējādi kavējot darba tirgus pielāgošanos un mazinot konkurētspēju. Dažu komponentu cenu svārstības, jo īpaši enerģijas cenu, kas iekļauti mehānismā izmantotajā cenu indeksā, varētu radīt inflācijas spiedienu ar "algu un cenu spirāli". Tāpēc datu vākšana par algām un produktivitāti nozares līmenī, kā arī rūpīga algu indeksācijas sistēmas ietekmes uzraudzība būs ļoti būtiska potenciālo risku mazināšanai. Maltas iestādēm būtu rūpīgi jāuzrauga mehānisma ietekme uz ekonomiku, un tām vajadzētu būt gatavām to reformēt, ja nepieciešams.
- (16) Maltas konkurētspēja vēl joprojām ir pakļauta riskam, ņemot vērā tās enerģijas piegāžu ļoti ierobežoto diversifikāciju un slikto sniegumu vides jomā, kas izraisa augstus elektroenerģijas tarifus. Galvenā enerģijas piegādātāja (*Enemalta*) sliktais finansiālais stāvoklis palielina šo nedrošību, bet gaidāms, ka pēc 2014. gada situāciju uzlabos elektroenerģijas savienojums ar Sicīliju. Lai gan īstenotas vairākas iniciatīvas, piemēram, saules enerģijas izmantošanas palielināšana, atjaunojamo energoresursu īpatsvars vēl joprojām ir ārkārtīgi zems un būtisku projektu īstenošana, piemēram, vēja ģeneratoru parku izveide, ir zem jautājuma zīmes. Bija vērojams progress attiecībā uz energoefektivitāti, jo īpaši attiecībā uz publiskām ēkām; to atbalstīja ar Savienības finansējumu. Maltas transporta sistēmas rezultāti vides jomā arī ir slikti. Malta gūtu labumu no visaptverošas transporta stratēģijas, kuras mērķis ir uzlabot publisko transportu, ceļu tīklu, sistēmas rezultātus oglekļa dioksīda izmešu ziņā un turpmāk veicināt tādu transporta līdzekļu izmantošanu, kas nav pasažieru automašīnas.
- (17) Maltas banku nozare ir ļoti liela salīdzinājuma ar valsts ekonomiku. Lai gan tas ir galvenokārt sistēmiski nesvarīgu vietējo banku un starptautisko banku dēļ, kuru iesaiste valsts ekonomikā ierobežota, ir attaisnojama to stingras uzraudzības turpināšana, lai novērstu to darbības negatīvu ietekmi uz finanšu stabilitāti. Vietējās bankas vēl joprojām ir ļoti pakļautas nekustamā īpašuma tirgus riskiem, savukārt konkrēti uzkrājumi kredītu zaudējumu gadījumam ir relatīvi nelieli. Ir notikušas politikas diskusijas, taču tās vēl nav pārvērstas atbilstīgos regulatīvos pasākumos. Tieslietu sistēmā ir vērojama neefektivitāte, kas rada papildu risku finanšu stabilitātei. Ilgais laiks, kas nepieciešams maksātnespējas procesu pabeigšanai, traucē nodrošinājuma tiesību efektīvu īstenošanu. Ekonomisko grūtību laikā tas var radīt papildu slogu banku bilancēm un palielināt zaudējumus, rezultātā radot rekapitalizācijas nepieciešamību.
- (18) Eiropas pusgada kontekstā Komisija ir veikusi visaptverošu analīzi par Maltas ekonomikas politiku. Tā ir izvērtējusi valsts reformu programmu un stabilitātes programmu un iesniegusi padziļinātu pārskatu. Tā ir ņēmusi vērā ne tikai to lietderību ilgtspējīgas fiskālās un sociālekonomiskās politikas izveidē Maltā, bet arī to atbilstību ES noteikumiem un norādēm, ņemot vērā vajadzību nostiprināt Savienības vispārējo ekonomisko pārvaldību, kas panākams, turpmākajos valsts lēmumos nodrošinot ES līmeņa ieguldījumu. Komisijas ieteikumi saskaņā ar Eiropas pusgadu ir atspoguļoti 1. līdz 5. ieteikumā.
- (19) Ņemot vērā šo izvērtējumu, Padome ir izskatījusi stabilitātes programmu, un tās atzinums ⁽¹⁾ ir atspoguļots jo īpaši 1. ieteikumā.
- (20) Ņemot vērā Komisijas padziļināto pārskatu un šo izvērtējumu, Padome ir izskatījusi valsts reformu programmu un stabilitātes programmu. Tās ieteikumi saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 1176/2011 6. pantu ir atspoguļoti 2. un 5. ieteikumā.
- (21) Eiropas pusgada kontekstā Komisija ir veikusi analīzi par visas eurozonas ekonomikas politiku. Pamatojoties uz to, Padome ir sniegusi konkrētus ieteikumus, kas adresēti

⁽¹⁾ Saskaņā ar Regulas (EK) Nr. 1466/97 5. panta 2. punktu.

dalībvalstīm, kuru naudas vienība ir euro ⁽¹⁾. Maltai kā valstij, kuras naudas vienība ir euro, būtu arī jānodrošina pilnīga un savlaicīga minēto ieteikumu īstenošana,

AR ŠO IESAKA Maltai laikposmā no 2013. līdz 2014. gadam rīkoties šādi.

1. Konkretizēt un īstenot pasākumus, kas nepieciešami, lai nodrošinātu ikgadējo strukturālo korekciju centienus, kas noteikti Padomes ieteikumos pārmērīga budžeta deficīta novēršanas procedūrā, nolūkā novērst pārmērīgo deficītu līdz 2014. gadam ilgspējīgā un izaugsmei labvēlīgā veidā, ierobežojot vienreizēju/pagaidu pasākumu izmantošanu. Pēc pārmērīgā deficīta novēršanas īstenot strukturālo korekciju centienus piemērotā tempā, lai sasniegtu VTM līdz 2019. gadam. Ieviest saistošu, uz noteikumiem balstītu daudzgadu finanšu shēmu 2013. gadā. Nodrošināt tādu pasākumu, kas vērsti uz nodokļu iekasēšanas uzlabošanu un izvairīšanās no nodokļiem apkarošanu, konkrētu īstenošanu, un uzņēmumu nodokļu jomā samazināt stimulus parādu veidošanai.
2. Nodrošināt publisko finanšu ilgtermiņa ilgtspēju, turpināt reformēt pensiju sistēmu, lai ierobežotu prognozēto izdevumu pieaugumu, tostarp ar tādiem pasākumiem kā likumā noteikta pensionēšanās vecuma palielināšanas paātrināšana, faktiskā pensionēšanās vecuma paaugstināšana, saskaņojot pensionēšanās vecumu vai pensijas pabalstus ar izmaiņām paredzamajā dzīves ilgumā un veicinot privātu pensiju uzkrājumu veidošanos. Veikt pasākumus, lai palielinātu vecāka gadagājuma darba ņēmēju nodarbinātības līmeni, finalizējot un īstenojot visaptverošu aktīvu vecumdienu stratēģiju. Īstenot reformas veselības aprūpes jomā, nozares izmaksu efektivitātes palielināšanai, jo īpaši stiprinot primārās publiskās veselības aprūpes sniegšanu. Uzlabot publiskā iepirkuma procedūru efektivitāti un samazināt to ilgumu.
3. Turpināt politikas pasākumus, lai samazinātu priekšlaicīgu mācību pārtraukšanu, īpaši, izveidojot visaptverošu uzraudzības sistēmu, un palielināt izglītības un apmācības atbilstību darba tirgus vajadzībām, lai novērstu prasmju trūkumus, to skaitā, veicot paziņoto prakšu sistēmas reformu. Turpināt atbalstīt sieviešu dalību darba tirgū, veicinot elastīgu nodarbinātības kārtību, jo īpaši uzlabojot izmaksu ziņā pieejamus bērnu aprūpes pakalpojumus un ārpuskolas iestādes.
4. Turpināt centienus diversificēt enerģijas sastāvu un izmantotās enerģijas avotus, jo īpaši, palielinot atjaunojamo energoresursu izmantošanu un laicīgi pabeidzot elektroenerģijas savienojumu ar Sicīliju. Turpināt centienus energoefektivitātes veicināšanai un izmešu samazināšanai transporta nozarē.
5. Veikt pasākumus, lai banku nozarē palielinātu krājumus zaudējumiem, kas saistīti ar kredītu nemaksāšanu, nolūkā mazināt potenciālos riskus, kuri rodas no pakļautības satricinājumiem nekustamā īpašuma tirgū. Turpināt politikas centienus, lai nodrošinātu banku nozares stingru uzraudzību, ietverot sistēmiski nesvarīgas vietējās bankas un uz starptautisku darbību vērstas bankas. Uzlabot tieslietu sistēmas kopējo efektivitāti, piemēram, samazinot laiku, kas nepieciešams maksātnespējas procesu pabeigšanai.

Briselē, 2013. gada 9. jūlijā

Padomes vārdā –
priekšsēdētājs
R. ŠADŽIUS

⁽¹⁾ Skatīt šā Oficiālā Vēstneša 97. lappusi.